

AGRESSIEBELEID

LEEFGROEP KINDEREN

INHOUD

01	Omgaan met emoties en agressie	4
02	Wat is agressie?	4
03	Beleid op onze leefgroep	4
04	Hoe kunnen we agressie voorkomen?	5
05	Hoe grijpen we in bij een agressie-incident?	7
06	Na de afzondering	8
07	Contact	9

01 OMGAAN MET EMOTIES EN AGRESSIE

Soms ervaren kinderen zo veel emoties dat ze er niet mee om kunnen gaan. Emoties kunnen zich dan op verschillende manieren uiten bij je kind, bv. in ander gedrag. Daarmee probeert je kind iets over te brengen wat op een andere manier niet lukt. Boosheid komt dan af en toe voor, wat kan leiden tot agressie.

Om de kinderen te helpen meer zicht te krijgen op de opbouw naar agressie, stellen we samen met hen een surfplan op. In deze brochure nemen we vooral de emotie boosheid onder de loep, maar ook voor andere emoties kunnen we het surfplan toepassen.

02 WAT IS AGRESSIE?

We spreken van agressie als iemand schade toebrengt aan andere personen, materiaal of zichzelf door grenzen, normen of regels te overschrijden. Er zijn verschillende gradaties van agressie, en die kan verbaal, non-verbaal, manipulerend of destructief zijn. Agressie kan zich psychisch, fysiek of materieel uiten.

Een agressie-incident valt zelden of nooit uit de lucht. Bij het ontstaan van een agressie-incident kunnen verschillende factoren (risicofactoren) een rol spelen, bv. een negatief zelfbeeld, diagnose, gedrag van anderen, verwachtingen van anderen enz.

03 BELEID OP ONZE LEEFGROEP

Wij staan agressie niet toe op onze leefgroep. Als dit zich toch voordoet, is **ingrijpen** noodzakelijk. Dat noemen wij ook 'overnemen'.

We proberen agressie zo veel mogelijk te **voorkomen**. Samen met je kind gaan we op zoek naar mogelijke signalen voor agressie. We bespreken wat je kind zelf kan doen en wat we samen kunnen doen. Belangrijk hierbij is dat we oog hebben voor onze eigen houding en rol tijdens een agressie-incident. We hanteren NVR (non-violent resistance of geweldloos verzet) als denkkader.

Bij elke opbouw naar agressie doen we als team het mogelijke om verdere escalatie te voorkomen via het **surfplan**. Als onze pogingen niet helpen om de tekenen van agressie om te buigen, kunnen we onze **1-2-3-regel** toepassen. Dat is een systeem van verwittigingen. Daarmee begrenzen we kinderen en geven we hen de kans om hun gedrag bij te sturen. Na de derde verwittiging wordt verwacht dat een kind even naar zijn kamer gaat. Het is de verantwoordelijkheid van de aanwezige teamleden om in te schatten of het geven van verwittigingen op dat moment de meest gepaste interventie is.

Bij acuut gevaar kunnen wij onmiddellijk overnemen.

04 HOE KUNNEN WE AGRESSIE VOORKOMEN?

Het surfplan

Doel

Tijdens de opname streven we ernaar om de kinderen te leren hun eigen emoties te herkennen en ermee om te gaan aan de hand van het surfplan. Zo leren ze hoe ze verantwoordelijkheid kunnen opnemen om mogelijke opbouw van emoties en spanning naar agressie te herkennen en om te buigen. Het surfplan maken we samen met je kind op doorheen de opname. Bij dreigend verlies van zelfcontrole, hebben we zo altijd een op maat gemaakt stappenplan afgestemd op de persoonlijke noden, interesses, talenten van je kind of op praktische mogelijkheden.

Met het surfplan werken we op twee sporen:

1. Het gedrag stoppen
2. De betekenis van het gedrag achterhalen

SURFPLAN VAN

FASE 0 Ontspannings- fase GEWOON	FASE 0 Opstartfase GESPANNEN	FASE 0 Escalatiefase CONTROLE- VERLIES	FASE 0 Crisisfase ACTING OUT	FASE 0 Afbouwfase TERUG CONTROLE	FASE 0 Postcrisis HERSTEL
Signalen Wat merk ik? (wat voel ik in mijn lichaam, wat denk ik, welke gevoelens heb ik,...)					
Moeilijke momenten (terugkomen van thuis, lege momenten, toetsen op school, examens,...)					
Gedrag Wat doe ik? Hoe zien anderen dit aan mij?					
Wat kan ik doen om uit de fase te komen?					
Wat kan de andere doen? Wie doet wat?					

Hoe werkt het?

Vanaf de start van de opname gaat je kind samen met het team aan de slag om het surfplan op te stellen. Daarbij houden we rekening met de vaardigheden van je kind en de bekomen informatie vanuit het team. In het surfplan lijsten we samen de verschillende fasen van een bepaalde emotie op. Per fase bekijken we welk gevoel of gedrag er ontstaat. Bij de groene fasen is je kind ontspannen of in de herstelfase na een crisis. Bij de gele zone bouwt de spanning op, terwijl oranje staat voor dreigende crisis of de periode net na een crisis (postcrisis). De rode zone staat voor crisis, waarin het schadelijke gedrag wordt geuit.

Bij elke fase proberen we de volgende vragen zo concreet mogelijk te beantwoorden:

- ▲ **Signalen:** Wat merk ik? Wat voel ik? Welke momenten zijn moeilijk?
- ▲ **Gedrag:** Wat doe ik? Hoe zien anderen dit aan mij?
- ▲ Wat kan **ik doen** om uit de fase te komen?
- ▲ Wat kan de **andere** doen? Wie doet wat?

Meerwaarde voor je kind

Het is belangrijk dat je kind het surfplan goed kent. Het is een steun om eigen gedrag te leren kennen en beïnvloeden. Je kind krijgt een kopie van het surfplan. Door het plan te visualiseren, kan je kind op het moment zelf snel zien wat het kan doen. Niet alleen op de leefgroep maar ook thuis kan je verwijzen naar het surfplan als je bepaalde signalen of moeilijke momenten opmerkt. Zo krijgen we zicht op de toepasbaarheid van het surfplan in de thuissituatie. Af en toe peilen we bij jou naar mogelijke aanvullingen of aanpassingen op het surfplan.

Afzondering in ruimtes

We hebben verschillende ruimtes op de leefgroep die we binnen het surfplan kunnen inzetten om je kind te helpen. Die ruimtes krijgen jij en je kind tijdens de rondleiding voor de opname te zien.

Comfortroom

De comfortroom op onze afdeling is een prikkelaangepaste ruimte. Je kind kan zelf kiezen welke prikkels het in de ruimte wil. Kinderen die zich gespannen voelen, kunnen zich even terugtrekken in de comfortroom om opnieuw tot rust te komen of om te ontspannen.

Binnen het surfplan kan de comfortroom gebruikt worden in fase 1-2 om escalatie van de spanning te voorkomen (preventief) of in fase 4-5 om na de escalatie verder tot rust te komen. In fase 3, de rode crisisfase, kunnen we de comfortroom niet gebruiken.

PAR

De PAR staat voor 'prikkelarme ruimte'. Dit is een aparte kamer op de leefgroep waar zo weinig mogelijk prikkels aanwezig zijn. Zo kan je kind opnieuw rustig worden in een ruimte waar niets stuk kan en anderen je kind niet kunnen uitdagen. De PAR kan maar door één kind tegelijkertijd gebruikt worden. De ruimte wordt dus met niemand gedeeld. Enkel teamleden komen binnen. In de PAR zijn zachte materialen om je kind comfort te geven. Er is ook een krijtmuur om je kind een veilige activiteit aan te bieden waarmee het zijn emoties kan reguleren.

Gebruik

De deur van de PAR gaat **nooit** op slot. Je kind kan zelf vragen om de PAR te gebruiken. Dat kan zolang je kind het nodig vindt.

Wij zetten de ruimte pas in als alternatieven, bv. een rustgevende activiteit of even terugtrekken op de kamer, onvoldoende rust brengen. Dan blijft je kind evenveel minuten in de ruimte als de leeftijd van je kind. We blijven in de buurt en evalueren regelmatig de mate van (on)rust bij je kind. Als er na het afgesproken aantal minuten nog onvoldoende rust is, kunnen we beslissen om je kind ofwel hetzelfde aantal minuten in de PAR te laten blijven ofwel in de eigen kamer verder tot rust laten komen. We bekijken samen welk moment geschikt is om opnieuw aan te sluiten bij de activiteiten in de leefgroep.

05 HOE GRIJPEN WE IN BIJ EEN AGRESSIE-INCIDENT?

PAR

Als de veiligheid van je kind, de groep of het team in het gedrang komt, kunnen we beslissen om geen verwittigingen te geven en je kind meteen naar de PAR te brengen.

Afzonderingsruimte

Als de PAR onvoldoende rust biedt, kan het team beslissen om tot afzondering over te gaan. De afzonderingsruimte is een volledig lege ruimte, waar dus nog minder prikkels aanwezig zijn dan in de PAR. De afzondering bestaat uit een aantal stappen.

Je kind afzonderen

Eerst brengen we de andere kinderen in veiligheid. Daarbij zorgen we ervoor dat ze zo weinig mogelijk merken van het gebeuren.

Daarna gaan we naar je kind en vertellen we dat we naar afzondering gaan. Een teamlid blijft communiceren met je kind en geeft duidelijk aan wat we van je kind verwachten. We nemen het over. Onderweg naar de afzondering **nemen we je kind fysiek vast** aan beide armen ter ondersteuning. Als de situatie ernstig is, wordt mogelijk ook het hoofd van je kind vastgehouden. Bij kleinere kinderen kunnen we beslissen om hen (met een speciale techniek) op te tillen en hen ook bij de benen vast te houden.

Als het gevaar te groot is, vragen we mogelijk **ondersteuning** van anderen, bv. de interne bewakingsdienst. Dat doen we telefonisch of via het personenalarm. Het alarm heeft ook een impact op de andere kinderen van de leefgroep. Dan gaat er niet alleen een geluidssignaal af, maar wordt er ook omgeroepen waar op de afdeling er hulp nodig is. Andere teamleden of personen van de interne bewakingsdienst komen dan naar de afdeling om ons te ondersteunen.

Observatie

In de afzonderingsruimte vragen we je kind om op de knieën te gaan zitten tegen de muur. We wikkelen al dan niet een deken om de voeten en verlaten de ruimte. In dit geval doen we de deur wel op slot.

Er is een oproepsysteem aanwezig waarmee je kind ons kan vragen om binnen te gaan. We houden contact met je kind via het raampje in de deur en observeren via camerabeelden in de verpleegpost. De beelden worden alleen door het team bekeken en worden niet bewaard.

Elke 15 minuten kijken we hoe het gaat en of je kind terug naar de leefgroep of de kamer kan gaan. Dan maken we eerst afspraken met je kind voordat het de ruimte verlaat. We vragen je kind of dat op een rustige manier lukt en hoe wij je kind kunnen ondersteunen. Daarna gaan we samen terug naar de leefgroep of de kamer van je kind.

06 NA DE AFZONDERING

Als je kind naar de afzondering werd gebracht, nemen we **contact** met je en ook zodra je kind de afzonderingsruimte heeft verlaten. We contacteren ook altijd een (assistent-)kinderpsychiater.

Een afzondering kan een grote indruk nalaten bij je kind en de andere kinderen van de groep. Daarom nemen we achteraf altijd de tijd om met je kind terug te komen op de situatie tijdens een **gesprek**. We luisteren naar hoe je kind het heeft ervaren en of er nog vragen zijn. We kijken samen wat de aanleiding was, zodat we het in de toekomst kunnen proberen te vermijden. Met de informatie uit dit gesprek kunnen we het surfplan verder aanvullen.

We zetten ook in op herstel, zowel van de relatie tussen ons en je kind als die tussen je kind en de andere kinderen. We maken ook tijd voor een **groepsgesprek**, waarin alle aanwezige kinderen hun vragen kwijt kunnen en de ruimte krijgen om hun ervaringen te delen. We vinden het belangrijk dat we dingen weer goed te maken door bijvoorbeeld sorry te zeggen of een tekening te maken.

Afzonderen is een keuze die wij niet zomaar maken en is enkel een maatregel om ieders veiligheid te kunnen garanderen. Vooraf hebben we meerdere andere opties geprobeerd, voorgesteld of overwogen.

07 CONTACT

Leefgroep kinderen

Ingang 16, route 1600

09 332 52 12 (Bij te lang bezet en dringende gevallen: de **jeugdafdeling** op 09 332 52 15)

psy05kpsykind@uzgent.be

Secretariaat polikliniek

09 332 48 74

Secretariaat kinderafdeling

Leen Cosijn: 09 332 50 91 (enkel voormiddag)

Leefgroep kinderen

Kinder- en jeugdpsychiatrie

Ingang 16, route 1600

T +32 (0)9 332 52 12 (Bij te lang bezet en dringende gevallen: de jeugdafdeling op 09 332 52 15)

E psy05kpsykind@uzgent.be

www.uzgent.be/kinder-en-jeugdpsychiatrie

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent

C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent

T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

